

L'improcedent

DOSSIER INFORMATIU EN DEFENSA DELS DRETS DE LES PERSONES

núm. 4
Primavera 2018
9.000 exemplars

pàg. 2-3
**L'amiant, la fibra
que continua matant**

pàg. 4-5
**Un estat
sense dret(s)**

pàg. 6-7
**Salariis,
un munt de runes**

contraportada
**45 anys lluitant
per una societat
més lliure i justa**

L'IMPROCEDENT
DOSSIER INFORMATIU EN DEFENSA
DELS DRETS DE LES PERSONES
HA ESTAT EDITAT PER:

COL·LECTIU RONDA
www.cronda.coop

Barcelona
C. de Trafalgar, 50-52 baixos
932 682 199

Cerdanyola del Vallès
Rbla. de Montserrat, 12, baixos
935 942 086

Granollers
Pl. de Josep Maria Folch i Torres, 12, 1r C
938 708 742

Mataró
C. de Palmerola, 12, 2n
937 982 804

Mollet del Vallès
Rbla. Nova, 26, 1r
935 933 346

Rubí
C. de Josep Serra, 15, 1r 4a
936 999 761

Tarragona
Rbla. Nova, 37, 3r 2a
977 232 244

Madrid
C. de la Princesa, 7, 1r 2a
914 293 170

DOSSIER PRODUÏT PER:

Directa

LA DIRECTA
www.directa.cat

C. de Riego, 37, baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel.: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat

DOSSIER INFORMATIU EN DEFENSA DELS DRETS DE LES PERSONES

L'amiant, la fibra que continua matant

Quan es compleixen quinze anys de la seva prohibició, l'amiant continua sent un gran desconegut malgrat la seva perillositat

_Mar Valdeoriola

Tècnica de comunicació

Cada any, José Luis Gómez i Benedicto Martino passen uns dies d'angoixa i malestar. Són els dies previs a la revisió a la qual s'han de sotmetre anualment per saber si tot va bé o si les fibres de l'amiant han començat a fer presència en el seu cos. Prohibit a la Unió Europea des de 2002, l'amiant és un malson que fa anys que dura per a moltes persones que van estar en contacte amb aquesta fibra cancerígena, la majoria com a extreballadores d'indústries on es manipulava sense les mesures de seguretat mínimes. Un malson, ja que pot causar malalties de pronòstic fatal, que sovint es manifesten en el moment més inesperat -el període de latència d'aquesta fibra al cos humà pot durar anys.

Persones com en Luis o en Benedicto, que havien treballat a l'antiga planta de Honeywell (actualment absorbida per Federal Mogul) ubicada al Prat de Llobregat, són conscients dels riscos que pateixen. Per això, juntament amb altres treballadors afectats per l'amiant d'aquesta antiga fàbrica, van encapçalar una demanda -amb l'assessorament del Col·lectiu Ronda- perquè es reconegues l'origen laboral de trastorns com l'ansietat i la depressió que pateixen per l'amenaça de malalties futures de pronòstic greu. Tots dos, a més, tenen un compromís diari al capdavant de l'Associació de Víctimes Afectades per l'Amiant de Catalunya (AVAAC), de la qual en són president i vicepresident. Des d'aquest col·lectiu es promou la defensa i el suport mutu entre persones afectades, i es fa divulgació i assessorament sobre els riscos de l'amiant, que consideren un dels pitjors "genocidis laborals" de la història.

Precisament, des de l'AVAAC s'ha editat la "Guia informativa sobre els riscos de l'amiant" -de distribució gratuïta-, amb l'objectiu de donar a conèixer quins són

Pot causar malalties de pronòstic fatal, que sovint es manifesten en el moment més inesperat. El període de latència d'aquesta fibra al cos humà pot durar anys

Per un futur digne, la lluita continua

Ens toca viure temps difícils. Des de l'inici d'aquella estafa que van anomenar *crisi*, la pèrdua de drets no ha parat d'augmentar, recordant-nos que les llibertats es guanyen diàriament, que no podem abaixar la guàrdia i que la lluita pels drets socials és una lluita llarga i sense fi. I és que ens queda cada cop més clar que, si volem un futur digne, només el guanyarem amb la constant defensa de la justícia social a tot arreu.

Des del Col·lectiu Ronda, fa anys –i ja en portem 45– que fem costat a les consciències que es revoltent per trobar aquest futur digne i treballem amb tots aquells col·lectius, persones i plataformes que des de baix i des d'altres maneres de pensar (més solidàries) busquen solucions i sortida a totes les agressions i precarietats que patim diàriament. Una llista llarga de greuges que inclou la precarització laboral, amb la degradació de les seves condicions; la creació de llocs de treball de misèria; la rebaixa de les pensions fins a mínims insostenibles; la desprotecció d'aquelles persones que pateixen malalties professionals i invalideses; les males praxis d'entitats bancàries en connivència amb els grans lobbys polítics i financers que es rescaten sense responsabilitat.

I ara, a més, ens volen callats i callades, sense veu i amb por. L'ofensiva necessària de les lluites ha donat com a resultat la creixent deriva repressiva d'un Estat que ja no sabem si es pot dir *de dret*. La llei mordassa, la reforma del Codi penal i la llei d'enjudiciament criminal anunciaven el principi d'aquesta deriva que, a partir de les mobilitzacions de l'1 d'octubre, ja ha travessat totes les línies vermelles possibles. Una repressió que ha arribat fins a càrrecs electes, ha posat en entredit un govern, i ha augmentat encara més la pressió i les amenaces a una societat civil a qui s'adverteix que, a la més mínima, la pena pot ser de presó.

Però sembla que la força popular, més conscienciada que mai, ha decidit que «no callarem» i sobretot que no es cansarà de dir i repetir que «els carrers seran nostres». Tot això hauria de fer reflexionar a un poder judicial que, amb les seves accions, posa en entredit la seva autoritat; que pren matisos d'autoritarisme, sobretot quan es tenyeix d'ideologia o pren un relat des d'una visió que posa en perill la solidesa dels límits i els marcs que han de tenir (o haurien de tenir) les definicions de conceptes com violència, sedició, rebel·lió o... violació. Perquè si es qüestionen, es banalitzen o es reinterpreten en claus que no tinguin a veure amb unes pràctiques judicials dignes, no podrem parlar de justícia. I menys de justícia social.

Per un futur digne, les lluites han de continuar.

els seus riscos, com afecta la salut, on es troba i alguns aspectes legislatius. El document està explicat de manera didàctica i molt clara, tenint en compte que –tal com diuen ells– l'amiant continua sent el gran desconegut de la societat malgrat els seus elevats índexs de perillositat.

EFFECTES NOCIUS SOBRE LA SALUT D'UN MINERAL ÀMPLIAMENT USAT

L'amiant causa un mínim de 2.000 morts cada any a l'Estat espanyol, xifra que algunes fonts eleven considerablement, i encara no s'ha assolit el pic de major mortaldat causat per aquest material que es va fer servir molt en els sectors de la construcció i la indústria (especialment en l'automoció) per la seva alta resistència. Segons la UE, aquest punt àlgid de defuncions causades per l'amiant arribarà l'any 2023, a causa del fet que les patologies provocades per la inhalació de fibres d'amiant triguen a desenvolupar-se entre 20 i 40 anys. L'OMS calcula que fins al 2030 l'amiant haurà causat mig milió de morts en territori comunitari.

Ja han passat més de quinze anys des de la prohibició de fer servir l'amiant a l'Estat espanyol per ordre de les autoritats europees, però aquest material no ha desaparegut ni del nostre entorn ni dels pulmons de les persones que van estar-hi exposades –ja fos al seu lloc de treball o a casa, com a conseqüència de conviure amb persones que treballaven en contacte amb aquest material o pel simple fet de viure prop de les fàbriques on es feia servir.

La xifra de persones afectades entre el personal laboral és molt més elevada que la de les anomenades víctimes passives i ambientals (familiars o persones que vivien prop de les fàbriques i que van respirar o estar en contacte amb aquesta fibra), a banda que en el cas d'aquestes darreres es fa més difícil demostrar la relació causal entre aquesta fibra mineral –també coneguda amb el nom d'asbest– i el desenvolupament de certes patologies.

La inhalació de fibres d'amiant dona lloc a diverses alteracions i malalties, algunes d'elles menys greus –com

plaques pleurals–, però d'altres potencialment mortals –com l'asbestosi, el mesotelioma o alguns altres tipus de càncer, com el de pulmó o el de laringe.

LLARGA LLUITA PER DEMANAR RESPONSABILITATS A QUI SE'N VA LUCRAR

Per a moltes persones, l'amiant té un altre nom: uralita (que és el nom comú amb el qual es coneixen les plaques ondulades usades en moltes teulades o cobertes). Uralita també és el nom d'una de les empreses més importants que es va dedicar a la fabricació d'amiant a l'Estat espanyol, de la qual encara n'existeixen algunes filials. A empreses com Uralita és a les que es demanda quan les víctimes de l'amiant, o els seus hereus, volen reclamar en concepte de danys i perjudicis per tot el que han patit o patiran.

Les víctimes de l'amiant tenen dret que se'ls reconguin les corresponents prestacions econòmiques, obtenir compensacions o incrementar l'import de les pensions que rebin els seus familiars, com les prestacions de viudetat o orfandat. Des del Col·lectiu Ronda fa anys que ens dediquem a la defensa dels afectats per l'amiant. S'han celebrat nombrosos judicis per denunciar les responsabilitats d'aquestes empreses (no només Uralita, sinó Rocalla o Honeywell, per citar-ne algunes), sobre les quals s'han obtingut importants sentències condemnatòries amb l'ajut de pèrits i pneumòlegs especialistes, que han demostrat que la manca de mesures i la no inversió en prevenció de riscos va acabar sent fatal i només va jugar a favor del lucre de les empreses responsables.

Avui, aquesta lluita continua, també amb alguna sentència que s'ha pogut obtenir a favor de les víctimes ambientals (la primera de l'Estat espanyol). Una lluita que està a l'espera del reconeixement d'un fons de compensació de les víctimes. Des de col·lectius com l'AVAAC, a més, es fa cada any una trobada internacional d'associacions de víctimes per donar visibilitat al problema. L'any 2018 la trobada es fa del 4 al 6 d'octubre a Barcelona. ●

Manifestació a París l'octubre de 2017 d'associacions de víctimes de l'amiant, també amb l'AVAAC / ARXIU COL·LECTIU RONDA

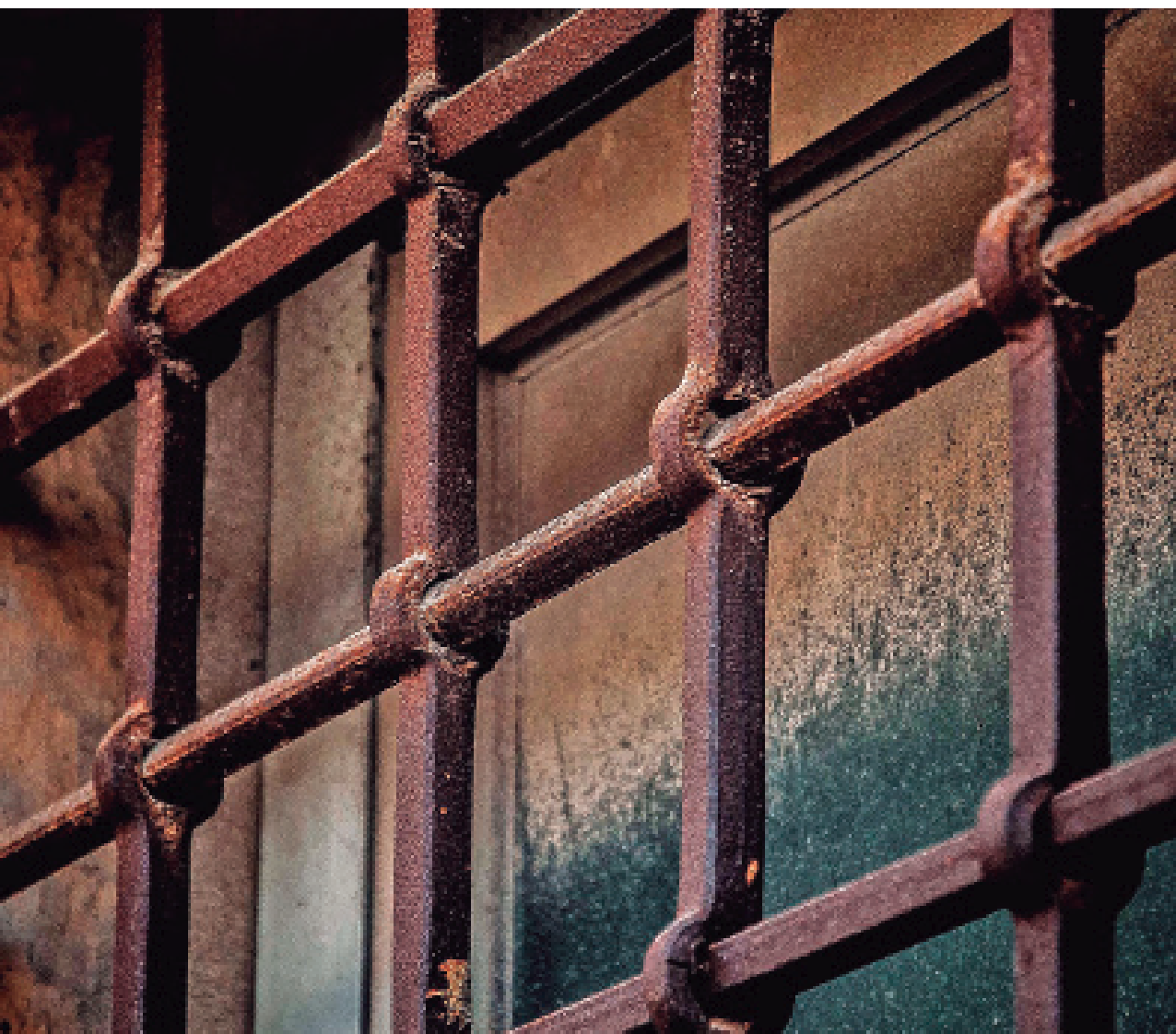
Un estat sense dret(s)

Des de la celebració del referèndum de l'1 d'octubre, la pèrdua de llibertats ha revifat la col·lectivització del coratge de tot un poble en lluita

_Carme Herranz

_Carles Perdiguero

Advocats especialistes en drets civils

1d'octubre de 2017. Si observem aquesta data amb perspectiva, convé aturar-se a reflexionar -un cop més- sobre tot allò que jurídicament hem vist i viscut. I la sensació és, encara, i potser per temps, d'enorme desconcert. Si mirem enrere, si ens allunyem de la vivència més personal i ens posem les ulleres del dret, la “perplexitat jurídica” -permetem-nos la construcció una mica forçada- ha anat *in crescendo*.

Més que mai és necessari prendre distància, perquè, si no ho fem, allò -jurídicament- extraordinari que passa avui ens esborra el record d'allò també -jurídicament- extraordinari que va passar abans-d'ahir, i la setmana passada, i fa dos mesos, i en fa sis. És necessari conservar memòria i registre de tot; perquè els fets concrets són jurídicament inacceptables, però el seu conjunt és el que permetrà que les instàncies internacionals -com ara el Comitè de Drets Humans de Nacions Unides i el Tribunal Europeu de Drets Humans- prenguin partit.

Remuntem-nos, però, just abans de l'1 d'octubre, al Pont de la Mercè, quan ens van avisar per anar a la comissaria del Cos Nacional de Policia de la Verneda. Ens cridaven per donar assistència a un informàtic citat per -com després vam saber- clonar el web del referèndum. Aquell va ser el primer moment en què, com a advocats i advocades, vam prendre consciència que el poder aniria a totes i que estaven disposats a donar l'esquena als drets, com hem dit en altres ocasions. La citació policial de l'informàtic ho era en qualitat de testimoni, condició que no requereix l'assistència d'un advocat. Un cop dins de la comissaria, va resultar que se li prenia declaració com a investigat (antigament imputat). Indicada aquesta vulneració de drets a l'inspector del Cos Nacional de la Policia, va al·ludir a un “error a la plantilla de la citació enviada al ciutadà”. Error o mala intenció?

I és que, en el context que es va encetar amb la celebració del referèndum de l'1 d'octubre, hem vist episodis de veritable bogeria jurídica. N'esmentem només alguns com a pinzellades (perquè és impossible recollir-ho tot, i perquè, lamentablement, en vindran més): el fiscal parlant de “manifestacions violentes” l'1 d'octubre per justificar la presó provisional d'Oriol Junqueras, en una mena de joc del món al revés; la perversió d'imposar una fiança per evitar la presó i, a continuació, voler investigar l'origen dels diners emprats per pagar-la; el fet insòlit que el Ministeri Fiscal sol·liciti la llibertat de Joaquim Forn, però que el magistrat acordi deixar-lo a presó a petició de l'acusació popular exercida pel partit ultradretà VOX, o veure que és gairebé humor negre que les resolucions del magistrat Llarena les resolgui el Tribunal Suprem -al qual pertany-, i que les d'aquest les hagi de resoldre el Tribunal Constitucional -qui tam-

bé ens ha regalat alguna pirueta en forma de mesures cautelars no demanades per ningú.

Al podi dels despropòsits jurídics trobem, de moment, la suposada violència per rebel·lió, la presó provisional de líders polítics i els Jordis (Sánchez i Cuixart), i, per acabar però no menys important, la persecució dels CDR per terrorisme. Totes tres qüestions faran pujar els colors al poder judicial estatal quan recuperi el seny. Les dues primeres ja han estat qüestionades pels tribunals de justícia alemanys, belgues i escocesos i per Nacions Unides; el terrorisme dels CDR no ha passat ni el primer filtre al jutjat central d'instrucció número 6 de l'Audiència Nacional. Però no ens relaxem, ja que potser en un altre jutjat d'aquesta mateixa Audiència Nacional sí que hauria passat el filtre (és el número 3 el que va iniciar la investigació per sedició dels Jordis, i el que ha processat la cúpula de Mossos per aquest mateix delictes). No ens relaxem, doncs.

Arribats aquí, ens hem atrevit a canviar l'expressió "autoritat judicial" per "autoritarisme judicial". L'autoritat judicial, concepte respectable i respectuós que identifica la persona que imparteix justícia -a qui com a ciutadania hem atorgat el poder d'aplicar la llei i en qui necessitem confiar com a societat-, s'ha revelat, com hem vist en alguns casos, en l'eina, o fins i tot l'actor protagonista, de l'autoritarisme de l'Estat. Per tant, hem saltat de la respectada autoritat (judicial) a l'autoritarisme.

Moltes de les resolucions que s'han dictat per diversos tribunals ens han fet dubtar sovint dels coneixements adquirits durant els estudis de Dret, i hem vist, amb perplexitat, com moltes de les branques de la ciència jurídica s'han pervertit en els darrers mesos:

- El dret penal, indiscutible guanyador del rànquing, amb la particular interpretació dels delictes de rebel·lió i sedició.
- El dret processal penal, amb l'aplicació de la presó provisional sense els requisits establerts a la Llei d'enjudiciament criminal.
- El dret administratiu, en l'aplicació de la Llei orgànica de seguretat ciutadana en la limitació del dret de manifestació.
- La normativa europea, pel pretès ús a mida de l'euroordre quan ha convingut al govern espanyol.
- El dret internacional públic, per la manca de respecte a la normativa i jurisprudència internacional de drets humans i de les resolucions de les institucions (ONU).
- El dret penitenciari, per la decisió de l'Estat espanyol d'haver de complir la presó provisional en centres penitenciaris situats a més de 600 quilòmetres dels seus domicilis.
- El dret laboral, per la impugnació de les vagues generals convocades amb totes les garanties, regulacions i preavisos.
- El dret constitucional, per les múltiples vulneracions de drets fonamentals. Aquest darrer mereix un cert aprofundiment, per la paradoxa que la Constitució que l'Estat utilitza com a excusa i escut s'estigui vulnerant pel mateix Estat contínuament en la seva part més central, la que consagra els drets fonamentals (llibertat ideològica, llibertat d'expressió -també artística-, llibertat de premsa, llibertat d'ensenyament, dret de manifestació i reunió, dret a la participació política, dret a l'honor, dret al secret de les comunicacions, dret a la tutela judicial efectiva i dret a la integritat física i moral).

Triem només un d'aquests drets fonamentals, la llibertat ideològica, perquè és especialment pervers com s'ha utilitzat. Com hem vist reiteradament, les resolucions de l'instructor del Tribunal Suprem fonamenten -juntament amb altres motius- la presó provisional de diputats i diputades en la valoració de la seva ideologia política. S'argumenta que si el seu pensament polític és independentista, poden reiterar la "conducta delictiva", introduint un argument polític en una resolució jurídica.

I seguiríem, però no calen més exemples. Salta a la vista: l'Estat s'està convertint en una màquina de trinxar drets i garanties, i l'ordenament jurídic i la mala administració de la justícia s'estan utilitzant com a eines d'opressió i repressió.

Des del Col·lectiu Ronda -cooperativa jurídica nascuda el 1972 i que des dels seus inicis va treballar als tribunals contra la repressió en l'àmbit polític i laboral, tant durant la dictadura franquista com durant la transició, i fins a l'actualitat- refusem avui l'autoritarisme i la repressió que es viu a Catalunya, i seguirem lluitant des de tots els espais que puguem perquè s'aturi la vulneració de drets fonamentals individuals i col·lectius en la interpretació i l'aplicació de la llei.

L'Estat s'està convertint en una màquina de trinxar drets i garanties, i l'ordenament jurídic i la mala administració de la justícia s'estan utilitzant com a eines d'opressió i repressió

Carta de Jordi Cuixart

Des de la cel·la 213 de la presó de Soto del Real fa més de 190 dies que he fet de la paraula la meua arma de construcció massiva. Òmnium, una de les entitats antifranquistes que va lluitar per salvar els mots, avui -com destaca l'estimat Marcel Mauri- s'està deixant la pell en la lluita compartida per salvar els drets. Els drets socials i els nacionals, dues cares de la mateixa moneda: la repressió porta el segell de l'lbex-35 i colpeja les llibertats democràtiques de tot el poble de Catalunya.

Ho hem dit ben clar: l'única violència de l'1 d'octubre va ser la violència policial, 87 milions d'euros públics invertits a ferir 844 votants pacífics. La cacera de bruixes per un acte d'apoderament popular i democràtic sense precedents continua. Votar, expressar-se o manifestar-se no és cap delictes.

Quaranta-cinc anys del Col·lectiu Ronda. Vint-i-cinc anys de l'assassinat de Guillem Agulló. Dotze anys de la DIRECTA. La història ens permet reiterar que en aquest país mai res ens ha estat regalat, però que sempre hem persistit. Avui, enmig de l'ofensiva política, judicial i mediàtica per criminalitzar la dissidència, qualsevol ciutadà pot ser víctima de la repressió o la censura. Ho veiem especialment als Països Catalans, però també a Madrid, al País Basc o a Múrcia.

El clam del #DemàPotsSerTu i del #NoCallarem reafirma que, si no ens plantem per viure plenament en democràcia, la regressió autoritària no tindrà límit. Estem patint un atac sense precedents als drets fonamentals i a la llibertat d'expressió, però els milers de cartes rebudes reafirmen que la resposta col·lectiva és un gran motiu d'autoestima. Voldrien que deixéssim de cantar rap, no perquè els espanten les lletres sinó perquè no volen que se sàpiga la veritat.

Ens tenim els uns als altres. La solidaritat és la millor garantia per a enfortir una xarxa de suport mutu que desbordi l'intent de normalitzar l'escenari d'excepcionalitat permanent. Els presos som un altaveu internacional de denúncia: sense justícia no hi ha llibertat ni cohesió social. Davant el seu odi a la llibertat, la nostra tendresa militant.

Per viure una vida que valgui la pena ser viscuda. Per transformar la por i l'autocensura en esperança i cultura sense renúncies. Recordem John Berger: "El futur que tant els espanta arribarà. I, llavors, el que quedarà de nosaltres és la confiança que hem mantingut en la foscor".

Jordi Cuixart

President d'Òmnium Cultural
Presó de Soto del Real, 26 d'abril de 2018

Salariis, un munt de runes

Durant la dècada de la crisi financera, han crescut els beneficis de les grans corporacions i ha disminuït la massa salarial, una tendència a la precarietat només revertida en l'àmbit de les cooperatives

Alex Lasmariás

Tècnic de comunicació

Una de les manifestacions del passat Primer de Maig a Barcelona
/ VÍCTOR SERRI

Deu anys de crisi des del seu inici oficial el 2008, amb l'esfondrament de Lehman Brothers i el posterior col·lapse del sistema financer mundial. Una dècada de foscor, patiment i ferides que continuen sagnant o que han esdevingut cicatrius d'aspecte paorós que ressegueixen la pell de societats i individus. Però la crisi és història. Per alguns ho és, i no precisament una història trista. Per alguns, els anys de crisi són la crònica de com arribar a somriure des del cim d'una muntanya de runes on crema el present de molts i el futur de molts altres.

Segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE), les empreses de l'Estat espanyol obtenien a finals de 2017 unes rendes de 267.000 milions d'euros, 98.000 milions més que les que obtenien l'any 2008, quan encara no sabíem que estava a punt de fer-se negra nit durant molt de temps. I, amb aquest increment de rendes, les empreses han aprofitat primordialment per reduir la seva necessitat de finançament extern -que redunda en major benefici com a conseqüència de la menor despesa en termes de cost financer i pagament d'interessos- i repartir cada vegada més i més diners entre l'accionariat. Si l'any 2000 el pagament de dividends se situava lleugerament per sobre dels 30.000 milions d'euros anuals, el 2015 la xifra ja s'havia multiplicat per gairebé 2,5 -superant els 70.000 milions. I la tendència no s'altera. Actualment, les empreses destinen 15.000 milions d'euros anuals més al pagament de dividends del que ho feien el 2008. Així doncs, en el decurs d'aquesta dècada perduda per a milions de persones, el pagament de dividends ha viscut una veritable edat d'or a l'Estat espanyol, que ha acumulat un increment del 33%. Ben al contrari del que podem dir respecte als salaris. En aquest cas, la dècada sí que admet -o millor dit, exigeix- el qualificatiu de "perduda".

En el mateix període 2008-2018, en el qual les empreses experimentaven un increment de rendes superior als 98.000 milions, la partida de despesa destinada al pagament de salaris es reduïa en 10.000 milions i, encara avui, quan ens diuen que la crisi és història -oblidant-se sempre d'esmentar que no parlen de nosaltres-, la despesa en salaris de les empreses espanyoles no ha igualat el nivell de 2008.

SORTIR DE LA POBRESA

Treballar no és cap antídoto enfront de la pobresa. L'Eurostat ens diu que l'Estat espanyol és el tercer país on més ha augmentat el percentatge de població en situació d'exclusió social entre 2008 i 2016. Només Grècia i Xipre ens superen en aquest trist indicador que assenyala que a l'Estat espanyol estan a un pas de la pobresa 12,8 milions de persones, 2,5 més de les que ho estaven

La lluita de l'estiba ha estat una de les protagonistes del món laboral l'any 2017 / VÍCTOR SERRI

Diem 'treballadores' perquè en la seva immensa majoria són dones. Són expulsades del mercat laboral per tenir cura de fills i familiars, una càrrega que el masclisme encara imperant els imposa

L'any 2007. El 65% de la gent sense feina es troba en risc de caure a l'abisme de l'exclusió i els indicadors de futur no atorguen gaires senyals que convidin a l'optimisme: en només 4 anys, la xifra de treballadores que guanyen menys de 6.000 euros l'any s'ha incrementat un 35%. I, en aquest cas, dir *treballadores* no té res a veure amb un ús inclusiu del terme femení. Diem *treballadores* perquè en la seva immensa majoria són dones. Les expulsades del mercat laboral per tenir cura de fills i familiars, les obligades a la parcialitat per tenir temps de carregar la part desproporcionada del pes de les cures i les obligacions domèstiques que el masclisme encara imperant els imposa. Les que mai no arriben a les cúpules directives i a qui se'ls demana a les entrevistes de treball si tenen pensat ser mares. Les que són pobres avui i ho seran demà, quan accedeixin -si és que poden- a unes pensions fatalment llastrades per carreres de cotització més curtes i bases salarials més baixes.

No, treballar no és cap garantia de surar sobre el risc de ser pobres. I no ho és perquè el vector salari és a l'epicentre d'aquesta crisi i del camí traçat per les empreses per tal de sortir-ne, enfortides i amb el vent a favor.

SACRIFICAR EL TREBALL

Tornem a l'inici de l'article i a la caiguda de Lehman Brothers, que provoca un sisme a escala planetària en el sistema financer. La primera i immediata conseqüència és la creixent dificultat per accedir al crèdit després d'uns anys en què les empreses havien gaudit d'un hiperfinançament impulsat per una política del Banc Central Europeu de tipus baixos, la fortaleza de l'euro i el cli-

ma general d'eufòria econòmica. Cauen els gegants de les finances engolits per la pròpia cobdícia i l'aixeta del crèdit es tanca. Milers d'empreses -petites empreses en la immensa majoria de casos- tanquen portes davant la impossibilitat de dotar-se de recursos financers per mantenir la seva activitat. Les grans corporacions conclouen que han d'elevat marges per superar la inaccessibilitat del crèdit, però la desocupació comença a ocasionar estralls i el mercat intern es va constrenyent entre la impossibilitat material de mantenir els nivells de consum i la por a un escenari evident de turbulències. Com s'apugen marges quan el consum intern cau? Mirant enfora, cap a l'activitat exportadora, i reduint salaris. Així ho van fer les empreses des d'un primer moment. L'any 2009, les empreses ja obtenien rendes per un valor de 200.000 milions i havien reduït de manera dràstica i brutal la partida salarial en 65.000 milions d'euros.

Avui dia, el PIB de l'Estat espanyol és el mateix d'abans de la crisi, però hi ha 1,6 milions menys de treballadors i treballadores. Es guanya tant com abans, però amb molta menys gent. Sectors com ara la construcció -intensius pel que fa a l'ús de mà d'obra- han vist minvat el seu pes específic en una economia espanyola que veu accentuada la tendència a la terciarització de l'activitat econòmica. Els serveis són els nous reis. I, malauradament, dir *serveis* és parlar de precarietat. I temporalitat. I rotació injustificada. I subcontractació. Lliçó bàsica de capitalisme, capítol 1: oferta i demanda. Els salaris pateixen una pressió a la baixa com a conseqüència de l'enorme pressió que suposen les intolerables xifres d'atur, que són la nostra punyent normalitat. La destrucció intensiva d'ocupació dels primers anys de la crisi va ser especialment ferotge pel que fa a joves i treballadors temporals, preferentment poc qualificats. És a dir, aquelles persones a qui resultava més fàcil (i barat) acomiadar. Tots ells acaben sent involuntaris còmplices de la pressió salarial amb la seva necessitat de treballar i l'obligació d'acceptar el xantatge empresarial que proposa retribucions cada vegada més baixes i adopta com un mantra de propietats màgiques la típica frase de "si tu no ho vols, algú ho voldrà". I és cert, evidentment, algú ho voldrà. Algú no tindrà més remei que voler-ho.

Lliçó bàsica de capitalisme, capítol 2: els treballadors i treballadores són (mers) recursos. I és per això que, davant l'eventualitat que pogués fallar el mecanisme de l'oferta i la demanda, el legislador s'assegura de dificultar una possible resposta per part dels milions de persones a qui potser comença a deixar de fer efecte les apel·lacions a la comprensió i la contenció. Es modifiquen els trets essencials del principi de negociació col·lectiva i es dona prioritat als convenis d'empresa per sobre dels

sectorials. Ara seran els treballadors i les treballadores de cada empresa qui hauran de dialogar i negociar les seves condicions laborals amb els mateixos que els diuen que, si ells no ho volen, algú ho voldrà. I no queda aquí, és clar. A cop de reforma laboral, es flexibilitzen els supòsits de justificació de l'acomiadament i es redueixen les indemnitzacions. El PIB creix, les hores extres sense pagar a plantilles cada cop més reduïdes es multipliquen, proliferen les empreses multiservei suposadament subcontractades amb convenis propis (el 90% de les empreses amb un volum de negoci superior als 12 milions d'euros externalitzen part de la seva activitat) que incorren una vegada i una altra en situacions de cessió il·legal de mà d'obra i augmenten els dividendes. La crisi esdevé història. Per alguns. Per a uns pocs. Una història amb final feliç. Els directius de les empreses de l'Ibex-35 cobren, de mitjana, 98 vegades el salari mitjà de les seves plantilles. El 2006, "només" guanyaven 86 vegades més.

EL SILENCI NO ÉS L'ALTERNATIVA

Si va començar com una crisi, ja fa molt de temps que s'ha transformat en un precís mecanisme de pauperització de la classe treballadora destinat en exclusiva a augmentar el benefici de les grans empreses i reduir la partida salarial dels seus comptes. Un mecanisme que s'ha desenvolupat pràcticament sense oposició per part de les grans centrals sindicals, inoperatives a l'hora de bastir i vertebrar un mecanisme de confrontació en defensa de drets i salaris. I, com tantes vegades, caldrà construir nosaltres mateixos i amb el suport de les organitzacions sindicals veritablement compromeses aquestes necessàries línies de defensa enfront d'allò que amenaça ser simple, pura, dura i impune explotació. Aquests dies tenim un bon exemple de com fer-ho a través de la lluita iniciada per la plataforma RidersXderechos, formada per repartidors de Deliveroo que han decidit unir forces, acudir als jutjats per reclamar els seus drets i impulsar la creació d'una cooperativa per preservar la dignitat de la seva ocupació i dotar-se de condicions laborals justes. I no, no és casualitat que la fórmula triada sigui la de cooperativa. Un sector, el del cooperativisme i l'economia social, que ha vist transcórrer aquests deu anys fatídics generant més ocupació de la que destruïa, ha demostrat que resistia molt millor els embats de la crisi i en el qual l'escala salarial entre qui més cobra i qui menys ho fa no supera l'1 a 5.

L'alternativa a aquesta i altres iniciatives de treballadors i treballadores que han decidit enarborar un "prou" enfront dels abusos, és seguir sent, tots plegats, combustible d'aquesta muntanya que crema. Sense oblidar que al cim d'aquesta muntanya de runes algú somriu.

45 anys lluitant per una societat més lliure i més justa

*Article escrit amb l'ajuda i la col·laboració de les persones fundadores del Col·lectiu Ronda

Es diu aviat, però són anys. Anys de lluita, de compromís, de fidelitat a uns valors que van veure néixer el Col·lectiu Ronda. Anys de vincles i amistat forjada entre les persones que creien i encara creuen en l'exercici del dret com a eina per a la millora de les condicions socials i per a la construcció d'una vida digna. El Col·lectiu Ronda ha fet 45 anys d'història i de trajectòria, que es van celebrar el passat mes de novembre de 2017.

Una fita que per a algunes de les persones fundadores del Col·lectiu Ronda semblava inassolible, sobretot amb uns inicis -als anys setanta- en els quals moltes van pensar que l'arribada de la democràcia suposaria una millora per a tots aquells treballadors i treballadores a qui defensaven davant els abusos laborals i davant la repressió de la dictadura. No va ser així. I el Col·lectiu Ronda va començar a créixer per continuar sent el punt de referència per a les classes populars, un despatx amb un assessorament jurídic compromès.

I, caminant en la travessa de totes les vicissituds, es va arribar fins avui. Els serveis es van anar ampliant i el despatx -gairebé exclusivament laboralista- va evolucionar cap a l'assessorament en totes les branques del dret, amb una àrea exclusiva per a l'economia social destinada a acompanyar cooperatives i col·lectius. Així, es va anar enfortint el sector i creant llaços, i, finalment, el Col·lectiu Ronda es va convertir en una cooperativa de treball associat. A partir de l'any 1980, respon de manera més propera a la realitat i s'organitza de manera autogestionada i assembleària.

LLUITA CONTRA LA REPRESSIÓ I PER A LA MILLORA DE LES CONDICIONS LABORALS

Jornades llargues i incansables. Tardes destinades a visites que no acabaven fins al vespre o la nit. Moments en què, dietari en mà, s'analitzaven els judicis de l'endemà, treballant en defenses davant del Tribunal d'Ordre Públic (TOP), hereu maquillat dels tribunals militars. Decidint estratègies de defensa i a l'empara del principi del dret laboral *in dubio pro operario* (en cas de dubte, a favor del treballador) i mantenir al·legacions favorables a aquestes tesis. Aquesta podia ser una tarda qualsevol de mitjans dels anys setanta, quan el despatx encara era un local al passeig de Sant Joan -que després va passar a diverses estances a la ronda de Sant Pere (d'on sorgiria el nom actual) per acabar a les actuals instal·lacions del carrer Trafalgar.

Eren moments en què la defensa dels drets sindicals més bàsics omplien les agendes (dret de reunió, dret d'associació, dret de vaga i dret de manifestació, tots ells suprimits per la dictadura), així com la defensa de represaliats en l'àmbit penal. I van ser els anys de les grans vagues històriques com Condiesel, la vaga dels estibadors, la de Copisa i la de Roca Radiadores, que va sacsejar el Baix Llobregat durant l'hivern de 1976.

Juntament amb aquestes lluites, s'hi unia -i s'hi uneix- la lluita contra el frau laboral, per intentar impedir que les persones treballadores que feien feines fixes en règim de temporalitat fossin acomiadades quan se'ls finalitzés el contracte. Unes situacions que per a algunes de les persones fundadores continuen estant paradoxalment en plena vigència. "Com si algunes de les lluites que creïem que en viuríem el punt final, haguessin tornat a revifar, precisament perquè la pèrdua de drets en molts sentits torna a ser a l'ordre del dia", expliquen.

Lluites per a la millora de les condicions laborals, per a les víctimes de l'amiant, per a la defensa de les pensions... "Que són d'ahir, d'avui i de sempre i que ens indiquen que no podem abaixar la guàrdia".

EL NUCLI DE PERSONES FUNDADORES, DE SÒCIES A AMIGUES

L'any 1972 és quan es forma el nucli de les persones que van fundar el Col·lectiu Ronda: Francesc Gallissà Roigé, Josep Maria Gasch Riudor, Angelina Hurios Calcerrada, Pep Manté Spà i Jordi Pujol Moix, a qui ben aviat es va incorporar Joan Lluís Jornet Forner i, més endavant, David Santacana Mata. Actualment, els fundadors (cinc de les persones que van iniciar l'aventura) continuen vinculats al compromís cívic, social i polític del Col·lectiu Ronda, difonent la seva activitat i participant en actes que el projectin a l'exterior. Avui, el Col·lectiu Ronda és una cooperativa de més de cent professionals dedicats a tirar endavant dia a dia l'ideari pel qual es va fundar.

La pervivència del Col·lectiu Ronda és realment quelcom important i transcendent. És molt important que l'experiència continuï amb més força, més implantació i més saviesa. I com s'aconsegueix això? "Doncs potser perquè hem estat capaços de llegir el llibre de la vida, on hem après una lliçó fonamental: hem passat de ser un grup de col·legues professionals a ser socis, i, finalment, amics. L'estimació facilita enormement la cooperació, que és la palanca per a superar aquest quaranta-cinquè aniversari", expliquen les persones fundadores.

I, caminant en la travessa de totes les vicissituds, es va arribar fins avui. Els serveis es van anar ampliant i el despatx, gairebé exclusivament laboralista, va evolucionar cap a l'assessorament en totes les branques del dret, amb una àrea exclusiva per a l'economia social destinada a acompanyar cooperatives i col·lectius

